

LAPIN KIRJASTOJEN STRATEGIA 2017-2020

LAPIN KIRJASTOJEN STRATEGIA	
Lapin kirjastojen MISSIO	<p>Kirjastolaki</p> <p>2§ Lain tavoitteena on edistää</p> <ul style="list-style-type: none"> • väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin • tiedon saatavuutta ja käyttöä • lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa • mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen • aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta <p>6§ Yleisen kirjaston tehtävä on</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua
VISIO	Kirjasto on aktiivinen osa lappilaisten elämää
TAVOITTEET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jokainen lappilainen lukee 2. Osaamme enemmän, jaamme osaamista 3. Teemme yhdessä
TEHTÄVÄT	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjasto edistää lukutaitoja ja lukemiskulttuuria innostamalla lukemaan. Jokaiselle lukijalle löytyy sopiva formaatti: e-kirja, äänikirja, Celia-kirja, selkokirja, kaunokirja, tietokirja jne. Työ on hakeutuvaa, sillä haemme myös niitä kohderyhmiä, jotka eivät nykyisin kirjaston palveluja käytä. 2. Kirjastopalvelujen keskeisin tekijä on henkilöstön osaaminen, sen kehittäminen ja ylläpito. Osaamistarpeet määritellään ja kirjataan toimenkuviin. Osaamista jaetaan maakunnallisesti sekä työryhmissä että yhteisillä verkkotyökaluilla. Kirjasto tarjoaa osaamisensa asiakkaiden käyttöön. 3. Teemme yhdessä kirjastojen kesken, asiakkaiden kanssa, muiden hallintokuntien kanssa ja 3. sektorin kanssa. Jokaiseen kuntaan perustetaan asiakasraati.
ARVOT	<p>Tasavertaisuus, Vastuullisuus, Yhteisöllisyys, Rohkeus, Sananvapaus</p> <p>http://www.kirjastot.fi/fi/neuvosto/suunta#.VvwUxTHJZto</p>

Kirjasto on aktiivinen osa lappilaisten elämää

Kirjasto on sivistys- ja kulttuurilaitos, joka pyrkii aktiivisesti tavoittamaan kaikki kuntalaiset. Kirjasto edistää aktiivista kansalaisuutta ja toimii itse aktiivisesti yhteisössään sekä markkinoi palvelujaan. Se verkostoituu tavoittaakseen kaikki kuntalaiset ja verkostoitumalla tarjoaa palveluja myös niille, jotka eivät syystä tai toisesta kirjastotilaan pääse. Kirjasto on sekä fyysinen tila palveluineen että hakeutuva palvelu. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto tarjoaa palveluja myös verkossa.

<p>TAVOITTEET</p> <p>Jokainen lappilainen lukee</p> <p>Monipuolinen lukutaito on oppimisen ja aktiivisen kansalaisuuden perusta.</p> <p>Miksi?</p> <p>Useat tutkimustulokset ovat viime vuosina osoittaneet, että suomalaisten lukutaito on heikentynyt. Heikko lukutaito laskee opiskelumotivaatiota, vaikeuttaa kouluttautumista ja työnsaantia, ja voi johtaa jopa syrjäytymiseen. Laajassa mittakaavassa heikko lukutaito rapauttaa yhteiskunnan perustaa, demokratiaa. Kirjasto voi erilaisin menetelmin madaltaa kaikkien kuntalaisten lukemiskynnystä. Kirjasto esittelee erilaisia kiinnostavia tekstejä lukijan kannalta sopivassa formaatissa. Kirjastossa tunnetaan sisällöt sekä lukemiseen houkuttelun ja innostamisen menetelmät, ja lisäksi tuetaan erilaisia lukijoita. Kirjasto neuvoa ja opastaa tiedon hankinnassa ja tiedon kriittisessä arvioinnissa, ja tutustuttaa digitaalisten verkkopalvelujen käyttöön. Kirjasto on ainoa maksuton sivistyslaitos, joka tarjoaa kaikille ikäryhmille oppimisen tukea. Kirjaston tulee huolehtia, että kuntalaiset saavat tasavertaisesti samat peruspalvelut koko maassa.</p>	<p>TOIMENPITEET</p> <p>Jokainen lappilainen lukee</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lukemaan houkuttelun sekä tiedonhankinnan ja arvioinnin menetelmät otetaan haltuun ja kirjataan osaksi henkilöstön tehtäväkuvia. Tavoitteena on antaa jokaiselle kuntalaiselle mahdollisuus lukea siinä formaatissa, joka on hänelle mahdollinen. Kirjasto on entistä aktiivisempi tarjotessaan aineistoja eri ryhmille. <ul style="list-style-type: none"> - <i>Tehtäväkuvat päivitetään 31.5.2017 mennessä, jolloin on käytettävissä maakunnallisen osaamishankkeet keskeiset tulokset.</i> 2. Koska tavoitellaan ensisijaisesti niitä ryhmiä, jotka eivät kirjastoa käytä, työ on hakeutuvaa. Myös kirjastoautojen rooli on merkittävä, koska yli 30% Lapin kirjastolainoista tehdään kirjastoautoissa. <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kirjastokohtaiset suunnitelmat toimenpiteistä vuoden 2016 loppuun mennessä.</i> <p>Lapset ja nuoret</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lapsille ja nuorille <u>vinkataan systemaattisesti</u>. Kerran lukuvuodessa kirjavinkkausta vähintään yhdelle ikäluokalle. ▪ Lapsille ja nuorille <u>opetetaan kirjaston käyttöä ja tiedonhallintataitoja systemaattisesti</u>. Jokainen oppilas on käynyt tutustumassa kirjaston palveluihin ja on saanut tiedonhallintataitojen opetusta vähintään kaksi kertaa peruskoulunsa aikana. 	<p>PALVELULUPAUS</p> <p>Jokainen lappilainen lukee</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Saat tarpeisiisi sopivaa lukemista – totta ja tarua – parhaaksi katsomassasi muodossa: tekstinä, äänenä, elektronisena, musiikkina ja elokuvana. ▪ Tiedontarpeissa ja verkkopalvelujen hämmentäessä kirjasto auttaa. ▪ Oletpa vauva tai vaari, kirjasto ruokkii mielikuvitustasi tarinoin.
---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Ensimmäisellä luokalla käydään tutustumassa kirjaston palveluihin.</u> ▪ <u>Lisäksi järjestetään tiedonhallintataitojen opetusta vähintään yhdelle vuosiluokalle lukuvuodessa.</u> ▪ Alle kouluikäisille järjestetään säännöllistä toimintaa, joka herättää kiinnostuksen luku-harrastusta kohtaan. Palvelujen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa. ▪ Lasten- ja nuortenaineistosta kootaan kuukausittain vaihtuvia aineistonäyttelyitä, joilla avataan kokoelmien sisältöjä. <p>Aikuiset</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Varmistetaan kirjastoaineiston saavutettavuus kohdennetuilla palveluilla, jos asiakas on itse estynyt käymään kirjastossa iän, sairauden tai vamman vuoksi. ▪ Taataan sisältöjen saavutettavuus tarjoamalla aineistoa eri formaateissa, joista yksi tärkeimmistä on Celian äänikirjat. Asiakas voi lainata Celian äänikirjoja tai rekisteröityä Celian verkkopalveluiden käyttäjäksi omassa kirjastossaan. Asiakasta myös opastetaan äänikirjojen käytössä. ▪ Huolehditaan digitaalisten peruspalvelujen käytön neuvonnasta ja ohjauksesta. 	
<p>TAVOITTEET Osaamme enemmän, jaamme osaamista Henkilöstön osaaminen on kirjastopalvelujen perusta. Miksi? Kirjaston tehtävä on opastaa, tukea, innostaa, neuvoa ja auttaa tiedon hankinnassa ja käytössä, lukutaidossa, kiinnostavan lukemisen ja verkkosisältöjen löytämisessä. Keskeisintä ovat asiakkaat ja heidän tarpeensa, johon kirjastohenkilöstö osaamisellaan</p>	<p>TOIMENPITEET Osaamme enemmän, jaamme osaamista</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osaamiskartoitus, osaamisprofiilit ja osaamistarveselvitys tehdään maakunnallisessa hankkeessa, joka alkaa 1.9.2016. 2. Osaamisen johtaminen paikallisella tasolla painottuu, ja osaamisen johtamisesta 	<p>PALVELULUPAUS Osaamme enemmän, jaamme osaamista</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sinua palvelee osaava ja ammattitaitoinen henkilökunta, joka kehittää osaamistaan sinua varten. ▪ Käytössäsi on koko Lapin kirjastoammatillinen osaaminen Lapin kirjasto –verkoston avulla. ▪

<p>vastaa. Yhteiskunnan muuttuessa asiakkaidenkin tarpeet muuttuvat, ja tähän tulee vastata päivittämällä kirjastohenkilöstön osaamista jatkuvasti. Lapin kirjastot ovat henkilöstömäärältään pieniä, mutta osaamistarpeet ovat suuret. Jakamalla osaamista jaetaan osaamisen haastetta.</p>	<p>järjestetään koulutusta koko kirjastohenkilöstölle.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Kirjastokohtaiset vastuutehtävät ja niiden vaatima osaaminen kirjataan tehtävänkuviin. 4. Kirjasto tekee osaamistarpeiden pohjalta koulutussuunnitelman. 5. Perustetaan maakunnalliset osaajaryhmät. 6. Aluehallinto ja maakuntakirjasto järjestävät koulutusta valtakunnallisen kirjastopolitiikan edistämiseksi ja uusien työ- ja toimintamuotojen jalkauttamiseksi. Kunta vastaa perusosaamisen ylläpidosta. 	
<p>TAVOITTEET Teemme yhdessä Ymmärtääkseen yhteisönsä haasteita ja tarpeita kirjasto verkostoituu eri toimijoiden ja asiakkaiden kanssa. Miksi? Kirjaston tulee tuntea yhteisönsä, jotta se pystyy vastaamaan sieltä nouseviin palveluhaasteisiin. Verkostoitumalla löydetään palvelutarpeet ja saavutetaan uusia asiakasryhmiä. Verkostoitumalla voi tuottaa yhdessä sellaisia palveluja, joihin kirjaston resurssit eivät yksin riitä. Olemalla verkostojen olennainen osa ja merkittävä tekijä yhteisön eri palvelujen tuottajana, kirjasto osoittaa olemassaolonsa tarkoituksen. Tällöin päästään yli kirjastopalvelujen kyseenalaistamisesta kunnissa ja kohti tärkeämpää kysymyksenasettelua: millaisia palveluja kirjasto kuntalaisille tuottaa?</p>	<p>TOIMENPITEET Teemme yhdessä</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjasto ja koulu ovat tehneet kirjallisen yhteistyösopimuksen ja/tai kirjastoyhteistyö on kirjattu kunnan opetussuunnitelmaan. Sopimus tarkistetaan vähintään 3 vuoden välein. 2. Varhaiskasvatuksen kanssa tehdään yhteistyötä, jotta saavutetaan alle kouluikäiset. 3. Kirjastoilla on kumppanuusohjelma, johon on kirjattu keskeiset yhteistyötahot ja yhteistyön tavoitteet. 4. Jokaiseen kunnan-/kaupunginkirjastoon perustetaan asiakasraati, jolla kuntalaiset osallistetaan kirjastopalvelujen kehittämiseen. 5. Paikalliset keskeiset yhteistyöverkostot kartoitetaan vuoden loppuun mennessä. Työtä syvennetään vuonna 2017. 6. Kirjastotilat avataan yhteistyökumppaneiden ja asiakkaiden vapaampaan käyttöön (esim. kokoukset, muut tilaisuudet). 	<p>PALVELULUPAUS Teemme yhdessä</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kirjasto on jokaiselle avoin tila, johon voit tulla yksin tai yhdessä. Tilat ovat käytettävissäsi myös tapahtumiin ja kokoontumisiin. ▪ Kirjasto toivottaa tervetulleeksi yhdistykset, järjestöt ja vertaisverkotot järjestämään tapahtumia yhdessä kirjaston kanssa.

Tiedot täytetään kahdesti vuodessa osoitteessa <https://www.webpolsurveys.com/S/0E392152B6694787.par> tammi–kesäkuun tiedot täytetään elokuun loppuun mennessä ja heinä–joulukuun tiedot helmikuun loppuun mennessä.

Seurantamittarit (punaisella merkityt sellaisia, joita ei tilastoida OKM-tilastotietokantaan, joten tulee lisätyötä.)

1. Lukutaidot

- a. vinkkaustilanteet, satutunnit, opetustilanteet, kirjaesittelyt, kirjanäyttelyt, mediakasvatus jne... kpl-määrät
  - i. Näistä kirjaston ulkopuolella, kpl
  - ii. Näistä alle kouluikäisille/ perheille/ päivähoidolle, kpl
- b. Celia-palvelut tarjolla joka kirjastotoimipisteessä.
- c. Celia-asiakkaiden / lainojen kpl-määrä.
- d. Kotipalveluasiakkaiden määrä.
- e. Kouluyhteistyö vähintään minimitasolla kyllä/ ei
- f. Lasten- ja nuortenaineistojen näyttelyt, kpl

2. Osaamme enemmän, jaamme osaamista

- a. Täydennyskoulutuspäivät
- b. Tehtäväkuvat ja niihin liittyvät osaamisvaatimukset päivitetty, kyllä/ ei
- c. Aluehallinnon ja maakuntakirjaston järjestämien koulutuspäivien määrä ja osallistujien antama arvosana. (Tulee ko. tahoilta)
- d. Vuosittainen kouluttautumissuunnitelma laadittu kirjastoissa.
- e. Maakunnalliset osaamisryhmät kokoontuneet x kertaa (tieto saadaan ryhmien pj:iltä)

3. Yhteistyö

- a. Aktiivisten yhteistyötahojen määrä.
- b. Kumppanuusohjelma on laadittu.
- c. Tilojen käyttötunnit muuhun kuin kirjastopalvelujen järjestämiseen.
- d. Asiakasraadien kokoontumiset.
- e. Kirjasto mukana OPS:ssa tai kulttuurikasvatussuunnitelmassa TAI yhteistyösopimus tehty
- f. Kirjasto mukana varhaiskasvatussuunnitelmassa TAI yhteistyösopimus tehty

Lapin kirjastojen strategia pohjautuu Lakiin yleisistä kirjastoista (voimaan 1.1.2017)

<h2>Jokainen lappilainen lukee:</h2>	<p style="text-align: center;">2 § Lain tavoite</p> <p>Tämän lain tavoitteena on edistää:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin; 2) tiedon saatavuutta ja käyttöä; 3) lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa; 4) mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen; 5) aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. <p>Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.</p>
<p style="text-align: center;">6 § Yleisen kirjaston tehtävät</p> <p>Yleisen kirjaston tehtävänä on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. <p>Yleisellä kirjastolla voi olla 1 momentissa mainittujen tehtävien lisäksi valtakunnallinen kehittämistehtävä, alueellinen kehittämistehtävä ja erityinen tehtävä.</p> <p>Edellä 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.</p>	<p style="text-align: center;">10 § Yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen</p> <p>Yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Yleisen kirjaston toiminnan järjestämisessä on huolehdittava, että kaksikielisessä kunnassa otetaan huomioon molempien kieliryhmien tarpeet samanlaisten perusteiden mukaan. Saamelaisen kotiseutualueen kunnissa on huolehdittava, että saamenkielisen ja suomenkielisen väestöryhmän tarpeet otetaan huomioon samanlaisten perusteiden mukaan.</p> <p>Edellä 1 ja 2 momentissa säädetyn lisäksi toiminnan järjestämisessä on otettava huomioon paikallisten kieliryhmien tarpeet.</p> <p><i>(Lain perusteluissa: Yleinen kirjasto olisi lasten, nuorten, aikuisten, ikääntyneiden ja erityisryhmien käytössä ja käytettävissä. Yleinen kirjasto on lähipalvelu, ja sillä on riittävät aukioloajat. Yleisen kirjaston palveluiden järjestämisessä ja käyttöön tarjottavissa aineistoissa olisi otettu huomioon tasa-arvon vahvistaminen ja erityisryhmien, erityisesti lukemisesteisten, tarpeet.)</i></p>

<h2 style="text-align: center;">Osaamme enemmän, jaamme osaamista</h2>	<p style="text-align: center;">2 § Lain tavoite</p> <p>Tämän lain tavoitteena on edistää:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin; 2) tiedon saatavuutta ja käyttöä; 3) lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa; 4) mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen; 5) aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. <p>Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.</p>
<p style="text-align: center;">6 § Yleisen kirjaston tehtävät</p> <p>Yleisen kirjaston tehtävänä on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. <p>Yleisellä kirjastolla voi olla 1 momentissa mainittujen tehtävien lisäksi valtakunnallinen kehittämistehtävä, alueellinen kehittämistehtävä ja erityinen tehtävä.</p> <p>Edellä 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.</p>	<p style="text-align: center;">17 § Osaaminen ja johtaminen</p> <p>Yleisellä kirjastolla tulee olla riittävä määrä kirjasto- ja informaatioalan koulutusta saanutta ja muuta henkilöstöä. Asiantuntijatehtävässä toimivalta edellytetään soveltuvaa korkeakoulututkintoa, jollei tehtävän luonteesta muuta johdu. Kunnan kirjastolaitosta johtavalta vaaditaan virkaan tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja hyvä perehtyneisyys kirjastojen tehtäviin ja toimintaan.</p>
<h2 style="text-align: center;">Teemme yhdessä</h2>	<p style="text-align: center;">11 § Yhteistyö</p> <p>Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden yleisten kirjastojen, Kansalliskirjaston, Varastokirjaston, Näkövammaisten kirjaston sekä muiden korkeakoulukirjastojen, oppilaitoskirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa. Yleinen kirjasto voi tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa.</p>